

‘Minder Werkstress’ in grafimedia

Actuele editie

De grafimediabranche beschikt sinds 2010 over een goedgekeurde arbocatalogus met zes arbeidsrisico's. In 2020 is het thema over werkstress geactualiseerd en goedgekeurd door de Inspectie SZW conform het nieuwe, strengere toetsingskader. Wat kunnen andere branches leren van het door de grafimediabranche doorlopen traject? En welke tools kunnen ook elders benut worden?

tekst Danny Wilms

arbocatalogus

Arbocatalogi bestaan sinds 2008. Het zijn als het ware 'oplossingenboeken' met de belangrijkste arborisico's van een sector. En alhoewel niet verplicht, wel gewenst. Een goedgekeurde arbocatalogus heeft vele voordelen. Werkgevers krijgen bedrijfsstakspecifieke oplossingen voor arborisico's aangereikt zodat ze niet zelf het wiel hoeven uit te vinden. En werknemers krijgen informatie over arborisico's en hoe hier gezamenlijk aan kan worden gewerkt. Daarnaast wordt een sector minder gecontroleerd door de Inspectie SZW en levert de arbocatalogus een positieve impuls aan het bedrijfstakimago.

Nieuwe toetsingsregels

Veel branches hebben de afgelopen jaren een arbocatalogus ontwikkeld. De

Inspectie SZW constateerde de afgelopen jaren wel een groot verschil in kwaliteit. Zo bevatten arbocatalogi doorgaans veel informatie, maar weinig concrete maatregelen. Ook is ook niet altijd duidelijk voor welke arborisico's de maatregelen bedoeld zijn. Daarnaast zijn veel arbocatalogi verouderd en worden ze niet meer bijgewerkt.

De Inspectie SZW besloot hierop in te spelen met nieuwe beleidsregels, die in juni 2019 zijn ingegaan. Een van de belangrijkste wijzigingen is dat een arbocatalogus maximaal zes jaar geldig is. Verder wordt verwacht dat bij iedere maatregel duidelijk wordt aangegeven welk wettelijk voorschrift hiermee wordt ingevuld. Ook toetst de Inspectie SZW de catalogus niet meer marginaal, maar inhoudelijk.

Ontwikkelproces

De sociale partners in de grafmediabranche hebben na het ingaan van de nieuwe beleidsregels besloten om de arbocatalogus te actualiseren en te laten toetsen. Daarbij is gestart met het thema psychosociale arbeidsbelasting (PSA). Bij PSA gaat het om arbeidsrisico's die werkstress kunnen veroorzaken, zoals werkdruk en ongewenste omgangsvormen. Met een klankbordgroep van werkgevers en werknemers is ruim een jaar gewerkt aan de actualisering. De intentie was om materiaal te ontwikkelen dat ook goed gebruikt kan worden door de vele

kleine ondernemingen in de branche. Realiteitszin was ook belangrijk. Zo werd de oude titel 'van werkdruk naar werkplezier' vervangen door: Minder Werkstress, Meer Werkplezier'. De oude titel impliceerde dat je ernaar streeft alle werkstress te vervangen door werkplezier. Dat lukt nooit volledig.

Gebruiksvriendelijk

Een arbocatalogus is een hulpmiddel voor in de praktijk en moet vooral gebruiksvriendelijk zijn. De geactualiseerde arbocatalogus heeft daarom een heldere structuur. De bijlagen zijn echt separate toevoegingen, waarbij je als het ware uit de catalogus stapt om die bijlage te gebruiken of te bekijken. Alle links en ook alle onderdelen in de inhoudsopgave van de catalogus zijn aanklikbaar. Van de officiële catalogus is ook een korte, praktische samenvatting beschikbaar. In deze samenvatting staat voor zowel medewerkers als voor de werkgever een korte heldere checklist om snel te ontdekken of er een probleem is. De catalogus is geen grauwe opsomming. Een mooie vormgeving is tenslotte ook van belang om een positieve indruk te maken bij de gebruikers. Daarom heeft een vormgever een nieuwe aantrekkelijke huisstijl ontwikkeld.

Oplossingen voor werkdruk

De aanpak van werkdruk en stress is maatwerk. Er is niet één juiste methode of

Er is niet één juiste methode.
Wel zijn er richtlijnen voor een
succesvollere aanpak van
werkstress

»

aanpak. Veel hangt af van de omvang van het bedrijf, de cultuur, de stijl van leidinggeven en de kenmerken van de medewerkers. Toch zijn er algemene richtlijnen te geven die de aanpak van werkstress succesvoller maken. In de arbocatalogus zijn oplossingen voor werkstress in twee onderdelen verdeeld: maatregelen tegen werkdruk en maatregelen tegen ongewenste omgangsvormen. Bij ieder onderdeel staat wat medewerkers zelf kunnen doen en welke oplossingen er zijn voor het management van het bedrijf. Voor medewerkers wordt onderscheid gemaakt tussen preventieve maatregelen en actiegerichtte maatregelen. De maatregelen voor managers worden onderverdeeld in gedragsmatige oplossingen en organisatorische oplossingen. Verder worden er veel tips gegeven, en staan er checklists en een stappenplan in.

Ongewenste omgang

Naast het onderwerp 'werkdruk' is in de geactualiseerde arbocatalogus nu veel aandacht voor het onderwerp 'ongewenste omgangsvormen'. Werkgevers zijn conform de Arbowet verplicht hun werknemers te beschermen tegen het arbeidsrisico ongewenste omgangsvormen (pesten, agressie en geweld, seksuele intimidatie en discriminatie). De Inspectie SZW besteedt hier in haar handhaving – in alle sectoren – meer aandacht aan en verwacht dat bedrijven concrete maatregelen nemen om het risico op ongewenste omgangsvormen zoveel mogelijk te voorkomen en te bespreken.

De grafmediabranche heeft een overeenkomst gesloten met een landelijke organisatie op het gebied van bedrijfsmaatschappelijk werk, voor het leveren van een branchevertrouwenspersoon. Het geactualiseerde themanummer bevat verder voorbeeldprotocollen die door bedrijven kunnen worden gebruikt bij het afstemmen van de maatregelen op hun bedrijfsspecifieke situatie. Om bedrijven te ondersteunen bij hun (wettelijke) taak om voorlichting te geven, zijn er twee korte praktische informatiefolders ontwikkeld voor leidinggevenden en medewerkers die kunnen worden gebruikt op de werkvloer.

Waardevol

De sociale partners in de branche hebben de lat hoog gelegd en hadden de ambitie om een hulpmiddel te ontwikkelen waar bedrijven en medewerkers écht iets

De arbocatalogus is openbaar en kan door iedereen worden geraadpleegd – ook door bedrijven van buiten de sector

aan zouden hebben bij het terugdringen van werkstress in de praktijk. De Inspectie SZW is onder de indruk van de opgestelde arbocatalogus. En de eerste reacties vanuit de sector zijn positief: 'Wat een indrukwekkend resultaat', 'waardevolle informatie', 'praktisch ingestoken', 'mooi vormgegeven'.

Doelvoorschriften

Arbocatalogi zijn vaak een verzameling van algemene informatie over arbeidsrisico's en de maatregelen om deze arbeidsrisico's te voorkomen of te verminderen. Bij nieuwe of gewijzigde arbocatalogi toetst de Inspectie SZW niet de algemeen informerende teksten, bijvoorbeeld over de oorzaken en de gevolgen van het arbeidsrisico. Ze toetst alleen of de beschreven maatregelen en voorzieningen concreet invulling geven aan de doelvoorschriften van de Arbowetgeving. Een doelvoorschrift is de norm in de wet voor gezond en veilig werken waaraan bedrijven zich moeten houden. Het is het niveau van bescherming dat bedrijven moeten bieden aan werknemers. In de arbocatalogi kunnen werkgevers- en werknemersorganisaties zelf aangeven hoe zij invulling willen geven aan deze doelvoorschriften. Daarbij wordt ook bekeken of de maatregelen zijn opgesteld conform de arbeidshygiënische strategie (bronaanpak van arbeidsrisico's), en aansluiten bij de actuele stand der wetenschap en professionele dienstverlening.

Tips voor branches

Tips bij het opstellen en toetsen van nieuwe of gewijzigde arbocatalogi:

- » Geef in de structuur en in de verantwoording van de catalogus duidelijk aan welke onderdelen een invulling zijn van de doelvoorschriften.
- » Of kies voor een gefaseerde aanpak en leg eerst alleen een lijst met concrete maatregelen ter toetsing voor aan de inspectie. Na akkoord kan alsnog een aanvulling worden gemaakt

met algemene informatie.

- » Investeer in de relatie met de inspectie zodat het toetsingsproces efficiënt en soepel verloopt. Neem voor en tijdens het ontwikkelproces contact met hen op om eventuele vragen of onduidelijkheden te bespreken.
- » Kies bij een arbocatalogus over PSA voor een integrale aanpak en neem naast werkdruk ook ongewenste omgangsvormen mee. Hier is maatschappelijk en in bedrijven steeds meer aandacht voor.
- » Besteed meer aandacht aan de gebruiksvriendelijkheid van de catalogus. Betrek een professional om de teksten te redigeren en zorg voor een frisse en aantrekkelijke vormgeving.

Benut de tools

De arbocatalogus 'Minder Werkstress, Meer Werkplezier' is openbaar en kan door iedereen worden geraadpleegd (zie: www.arbografimedia.nl). Inmiddels blijkt dat de informatie en de tools ook buiten de sector worden gebruikt. Zo heeft een groot bekend Nederlands bedrijf (met bronvermelding) het voorbeeld voor een gedragscode gebruikt en de twee voorlichtingsfolders over ongewenste omgangsvormen. «

Danny Wilms is organisatiepsycholoog en gecertificeerd arbeids- en organisatiedeskundige bij Wilms Arbeidsinspiratie. Hij is auteur van de arbocatalogus 'Minder Werkstress, Meer Werkplezier' en secretaris van de paritaire Werkgroep Arbeid en Gezondheid Grafimedia (WAGG).